

Engene i Alslev Sogn og høbjergning for 60 år siden.

Af fhv. gårdejer Viggo Danielsen, Alslev fd. 1910 d. 2004

Trykt første gang i "Vestjyder Fortæller" XVIII 1982

Når Alslev sogn har ret store engarealer kommer det af, at sognet gennemstrømmes af 3 vandløb, Visselbjerg bæk, Ålegrøften og Alslev Å, samt grænser til Varde Å, der er herredsskel. Visselbjerg Bæk begynder i lavarealerne under "Baunen" og "Ny Visselbjerg" som nu er stærkt afvandet og også rørlagt efter bækkens uddybning i ca. 1960. Fra "Visselbjerggård" begynder engene, som er moseenge og hvoraf de øverste er blevet kaldt "Visselbjergengene"

Ålegrøftens udløb begynder i Torrup fra mergelgravene. Fra Torrup og til et godt stykke forbi Alslev by, kan man ikke kalde lavarealerne enge. Men så begynder de så småt. Også her er det i begyndelsen moseenge, men længere ude bliver det klægenge. Alslev Å er betydelig større end de to bække og er vandrig allerede ved sogneskellet. Mølledammen ved Alslev gamle vandmølle er ret stor og har betydet meget for klægenge yderst i Alslev, men herom senere.

Der er gravet mange "klyne" (det er tørv) i moseengene i gamle dage. Så sent som under 2. verdenskrig blev der gravet en del. Tørvene brændte godt, men var alligevel ikke af så god en kvalitet, fordi de var for lette og gav for megen aske. Klægenge er de bedste. Den yderste del af engene er "Mærskan" som har Varde Å til skel på tre sider fordi åen helt ændrer retning og slå en bugt om under Janderup Kirke. Tænker man tilbage i tiden, hvor der ikke blev brugt kunstgødning i større mængder, havde engene en meget større værdi end nu. Selv i år med megen tørke, gav engene en sikker høhøst, således at en gård, hvortil der hørte større engarealer blev regnet for en meget god gård. Derfor blev engene også passet godt, og grøfter blev holdt i orden, så vandet kunne holdes ude fra de lave steder.

Omkring 1871 begyndte man at spekulere på, at vande engene ved overrisling. Der blev dannet et selskab "Alslev-Vibæk Engvandingsselskab" som fik en aftale i stand med ejeren af Alslev Vandmølle om vand til overrisling fra mølledammen. Det var dengang et meget stort anlæg. Der blev holdt mange møder, før man gik i gang med at grave en kanal fra mølledammen og helt ud til "Mærskan", hvor den så forgrenede sig ud i mindre kanaler. Der blev også lagt et stort rør over Ålegrøften til Vibæk engene, som blev kaldt "æ tront". På dette tidspunkt var der mange "udlejere" som havde engstykker i Alslev, især var der mange fra Guldager og Hjerting. Nu har de fleste solgt deres engstykker til gårdmændene i Alslev

Høbjergning begyndte først i juli måned og var i normale år færdig i begyndelsen af august, hvor rughøsten tog sin begyndelse. Det var dengang som nu, vejret der var det vigtigste for et godt resultat og en god tid i engene. Var det rigtig sol og sommer, var der liv og glade dage over høbjergningen. Slåningen af græsset foregik gerne morgen og aften, mest af hensyn til hestene, som kunne blive meget urolige på grund af bremses, når der midt på dagen rigtigt blev varmt, men meget også fordi det var bedst, at slå græs i duggen. Der var også sådan, at det græs, der var slået jo skulle passes, når solen skinnede.

Når græsset var slået lå det på skår i 1 eller 2 dage alt efter vejret og hvor stor afgrøde, der var. Først skulle høet vendes (hverres). Det foregik på den måde, at man med en trærive vendte skåret rundet. Næste dag blev høet så slået ud, så det lå i et tyndere lag og let. Når det

havde ligget i solen et par timer, var det færdigt til at rives. Det blev gjort med en hesterive således, at det nu lå i riller og var tjenlig til at blive stakket. Stakningen foregik på den måde, at man spændte hestene for en planke og dermed slæbte høet sammen i store stakke med et næsten helt læs i hver stak. Det kaldtes at "tømme"

Når høet var sat i stakke kunne hjemkørslen begynde. Der blev lagt "skawl" på kassevognene. "Skawlet" var en træramme som var bredere end vognen, således at læsset også kunne blive bredere. Læsningen af høet på vognene i engene var lidt af en konkurrence. Det skulle helst være store brede læs, absolut ikke lagt skævt, for så kunne man risikere at vælte med læsset, hvilket skete en gang imellem.

Når vognen var rigtig læsset, var den højere ved enderne end på midten, De højere ender kaldtes "fyld". Formålet med fylden var, at nu kunne man med "læssetræt", som var en træstamme ca. 5 m lang, presse begge ender af læsset fast til vognen med et reb for i vognen (forreb) og et bagi vognen (bagreb). Til sidst blev et reb surret rundt om læsset, det kaldte man "svøbning".

Når man var i engen hele dagen, var madkurven en vigtig ting. At sidde i en høstak med nogle gode madder kan ikke fortælles, det skal opleves. Drikkevarerne, hjemmebrygget øl, blev sat i en grøft for at holde sig køligt.

I selve "Mærskan" er der stadig fællesgræsning, og det går efter regler, som er vedtaget langt tilbage i tiden. En af de gamle regler går ud på, at der kun må græsse et voksent kreatur pr. tønde land. En af grundene til at fællesgræsningen blev indført var stormfloderne. Ved en pludselig stormflod, som der har været mange af op gennem årene, ville det være umuligt at bjærge kreaturerne fra de yderste fenner.

Når man står en sommerdag og ser ud over Alslev Enge, kan det være vanskeligt at forså, at det hele pludselig kan stå under vand.

Når andejagten går ind, er der mange jægere ude i engene. Der er også mange lystfiskere langs åren. Mange mennesker kommer i det hele taget ud i Alslev Enge og åen for at nyde naturen og stilheden, som netop her er meget betagende.